

Батрименко Олег Володимирович

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0003-0211-248X>

e-mail: batrymenko@bigmir.net

Андрушко Владислав Ігоревич

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-7730-8802>

e-mail: via11ua@gmail.com

КОНФЛІКТНА ТА КОНСЕНСУСНА ПРИРОДИ ВЛАДИ

Резюме

Метою дослідження був розгляд феномену політичної влади на основі класифікації «конфлікт-консенсус». Для цього було проведено аналіз основних кратологічних вчень, серед яких теорії М. Вебера, Р. Даля, С. Льюкса, Т. Парсонса, Х. Арендт та М. Фуко. Дані вчення були синтезовані у два відповідні основоположні підходи до розуміння політичної влади: конфліктний та консенсусний.

Досліджено, що конфліктна природа влади характеризується асиметричними відносинами, що побудовані на актуальному чи потенційному конфлікті між індивідами. Визначено, що така влада виникає у тих соціальних взаємодіях, де один із суб'єктів має властивість впливати на іншого, долаючи його спротив. Встановлено, що влада у консенсусному підході розглядається як колективний ресурс, як можливість досягнути певного суспільного блага. З'ясовано, що консенсусний підхід заперечує ідею «нульової суми», припускаючи, що влада може здійснюватися для всезагальної вигоди. Проаналізовано, що представниками даного підходу підкреслюється легітимний характер влади, тобто належність влади не окремим індивідам чи групам, а цілим колективам людей чи взагалі усьому суспільству.

Ключові слова: влада, політична влада, кратологія, конфлікт, консенсус, «влада над», «влада для».

Вступ

Існує чимало визначень влади. Деякі з них вважаються класичними, традиційними, деякі модерними чи навіть постмодерними. Враховуючи той факт, що влада розглядається дослідниками абсолютно по-різному, класифікація даного феномену стає вкрай складним завданням (чимало критеріїв для класифікацій).

Однак, усі погляди на владу можуть бути демарковані за критерієм конфлікт/консенсус (Даудінг [1; 2], Пансарді [3]). Інакше кажучи, будь-яка концепція влади передбачає розгляд даного феномену у одному з двох вимірів: конфліктному чи консенсусному. Протистояння «конфліктного» та «консенсусного» розуміння влади породило нову дискусію, що ґрунтувалась на питанні, чи слід визначати владу в термінах «влада над», де «реальне» значення влади — це влада одного агента над іншим (або системи над агентами); чи основний опис влади має бути у якості «влади для», де влада розуміється перш за все як засіб для отримання благ. У такому контексті «влада над» виступає у ролі підмножини, у ролі певного засобу, за допомогою якого агенти досягають поставлених завдань.

Гіпотезою нашого дослідження виступає питання: «яке розуміння «влади» є найбільш актуальним та ефективним для подальших досліджень?»

Методи дослідження

Для підтвердження або спростування даної гіпотези використовувалися загальнотеоретичні методи дослідження. Аналіз використовувався для розмежування досліджень класиків кратології; синтез для об'єднання їх у підкласи (конфлікт\консенсус). Дані підкласи співставлялися за допомогою іншого теоретичного методу — порівняння. Індуктивний та дедуктивний метод використовувалися для отримання авторських умовиводів, що знайшли своє відображення у висновках, як у пересічних, так і у загальному.

Результати дослідження

Перш ніж класифікувати феномен «політичної влади», слід дійти згоди, що є «конфлікт», а що «консенсус» у сучасному розумінні. Існує чимало визначень як одного, так і іншого феномену. Ми визначаємо конфлікт так само, як А. Радугін і К. Радугін, а саме як «зіткнення протилежних цілей, позицій, тверджень і поглядів опонентів чи суб'єктів взаємодії» [4, с. 44].

У свою чергу, консенсус розуміється нами у двох вимірах: широкому і вузькому. Підтримуючи позицію більшості вітчизняних та іноземних політологів, ми розглядаємо «консенсус» і як факт громадської згоди, і як спосіб політичного розв'язання різноманітних спорів та конфліктів.

У результаті запропонованої нами класифікації, влада може розглядатися і як влада «над», і як влада «для», залежно від обраної парадигми. Розглянемо кожен з цих вимірів більш детально (таблиця 1).

Трактування терміну «влада» з точки зору різних вимірів

<i>Автор</i>	<i>Визначення</i>	<i>Позиція влади</i>
М. Вебер [5]	Влада означає будь-яку можливість провадити всередині цих соціальних відносин власну волю навіть всупереч опору, незалежно від того, на чому така можливість заснована	Конфліктний вимір (влада «над»)
Р. Даль [6]	Суб'єкт А має владу над суб'єктом Б настільки, наскільки він може примусити Б робити щось, чого Б в іншому разі не став би робити	Конфліктний вимір (влада «над»)
С. Льюкс [7]	А може змусити В діяти таким чином, щоб спричинити шкоду інтересам В, або: А може змусити В не чинити спротив діям А, які завдають шкоду інтересам В, або: А володіє здатністю не допустити для В реалізації його інтересів.	Конфліктний вимір (влада «над»)
Т. Парсонс [8]	Влада — це здатність мобілізувати ресурси суспільства для реалізації цілей, які передбачають прийняття суспільних зобов'язань.	Консенсусний вимір (влада «для»)
Х. Арендт [9]	Влада не тільки відповідає людській здатності здійснювати вчинки і справи, але також полягає у вмінні об'єднуватись і досягати згоди один з одним.	Консенсусний вимір (влада «для»)
М. Фуко [10]	Істина є предметом цього світу: вона продукується лише завдяки чисельним формам стримування. А це викликає постійні ефекти влади.	Консенсусний вимір (влада «для»)

Конфліктний вимір характеризується асиметричними відносинами, що побудовані на актуальному чи потенційному конфлікті між індивідами. Така влада виникає у тих соціальних взаємодіях, де один із суб'єктів має властивість впливати на іншого, долаючи його спротив. Інакше кажучи, влада розуміється як влада «над» кимось, як відносини «нульової суми», в результаті яких збільшення влади одних індивідів та груп дорівнює зменшенню влади інших індивідів та груп. Основними представниками такого підходу є М. Вебер [5], Р. Даль [6] та С. Льюкс [7].

Сучасна політологія, як правило, виходить із розуміння влади, яке запропонував видатний соціолог М. Вебер. Влада виступає як здатність окремої людини або групи людей утверджувати у сфері соціальних відносин власну волю, незважаючи на опір.

Концепція, запропонована Максом Вебером, стала однією з перших наукових спроб розібратися у природі «влади» та створила фундамент для усіх сучасних визначень даного феномену. Вебер визначав владу як ймовірність того, що актор у соціальному відношенні здатен реалізувати свою волю всупереч опору інших. І не важливо, на чому ця ймовірність ґрунтується [5, с. 37].

У визначенні, запропонованому Максом Вебером, підкреслюються три найважливіші риси влади: влада не є приналежністю індивідів; влада повинна визначатися у термінах можливості; основу влади можуть скласти будь-які речі, властивості чи стосунки. Вебер розглядав владу як навмисне асиметричне відношення між індивідами (але не групами або спільнотами). На відміну від авторитету, влада пов'язана не з соціальними позиціями чи ролями, а з персональними якостями індивідів. Вебер вважав за краще користуватися чіткішим, з його погляду, поняттям «панування», яке він розглядав як окремий випадок влади («можливість змусити групу людей підкорятися команді») [5, с. 39].

До найбільш впливових концепцій, що розвиваються в руслі конфліктного підходу, може бути віднесена теорія влади Роберта Даля. Поряд з багатьма іншими дослідниками Даль розглядає владу як контроль за поведінкою. Далевська «інтуїтивна ідея влади» — «А має владу над Б настільки, наскільки може змусити Б робити щось, що Б б інакше не став би робити» — стала основою для багатьох концепцій влади. У свою чергу, Р. Даль розглядає владу в контексті каузального зв'язку. Інакше кажучи, основоположним елементом дослідження політико-владних відносин у будь-якому суспільстві мав би стати пошук причинно-наслідкових зв'язків, що виступають індикатором прямого чи опосередкованого впливу у рамках заданої політичної системи [6 с. 221].

Таким чином, далівський підхід органічно впливає з його розуміння політичної влади та її індикаторів. За Далем, влада має місце у ситуаціях, коли суб'єкт змушує об'єкт робити те, що об'єкт в іншому випадку не став

би робити. Вона виникає в ході конфлікту між суб'єктом та об'єктом, коли суб'єкту вдається нав'язати об'єкту свою волю. У політиці нав'язування волі здійснюється у процесі ухвалення політичних рішень, у яких сторони займають протилежні позиції. Тому відповідь на запитання «хто править?» залежить від того, які індивіди та групи забезпечують прийняття вигідних їм політичних рішень. Аналіз влади у свою чергу фокусується на різних аспектах прийняття рішень, якими можна судити про її розподіл у суспільстві [6, с. 229].

Влада не є структурним феноменом, а існує в процесі суперництва між політичними суб'єктами з приводу кожного конкретного політичного рішення. Влада завжди має конкретну сферу, яка відбивається у політичному рішенні, тому в політиці кількість суб'єктів влади може бути дуже великою через мінливість форм соціальної взаємодії.

Влада здійснюється тоді, коли суб'єкт влади робить успішну, навмисну спробу змусити об'єкт робити щось, що останній не став би робити в іншому випадку. Лише після цього актор стає суб'єктом влади. Якщо ж потенціал залишився нереалізованим, його не можна вважати владою.

Роберт Даль, як один з представників біхевіористів, ототожнює владу з впливом та фокусує увагу на зовнішніх формах поведінки та безпосередньо спостережуваних подіях. Аналіз політичної влади концентрується на процесі ухвалення політичних рішень, у якому проявляється здатність одних індивідів та груп нав'язати свою волю іншим індивідам та групам у ході успішної конкуренції. Продовжуючи традиції Вебера, Даль розглядає владу як «владу над»: асиметричне ставлення, що передбачає конфлікт та опозицію сторін [6, с. 230].

За переконанням британського соціолога Стівена Льюкса, владу слід розглядати у трьох вимірах, у якій кожний наступний вимір розкриває глибший рівень прояву влади. Наявність трьох вимірів влади дозволяє говорити про: одновимірний (коли враховується один вимір); двовимірний (коли розглядається два виміри) і відповідно трьохвимірний (коли в зоні аналізу виявляються всі три виміри), — підходи до розуміння феномену влади. Розглянемо їх докладніше [7].

Одновимірний підход концентрує увагу на тому, чиї думки (тобто яких саме суб'єктів владних відносин) домінують під час прийняття політико-управлінських рішень. Двовимірний вимір досліджує, яким чином ухвалено або не ухвалено те чи інше рішення. І, нарешті, третій вимір влади — тривимірний, на ньому уважно розглядається здатність суб'єктів влади контролювати політичний порядок денний за рахунок здатності маніпулювати потребами й уподобаннями людей. Сьогодні влада набуває «третього виміру», не лише контролюючи поведінку підвладних шляхом ухвалення рішення чи відмови від нього, а й формулюючи цінності та переконання населення.

Формування цих цінностей і переконань здійснюється шляхом нав'язування громадянам тих інтересів, які є вигідними саме носієві влади. У центрі структури влади С. Льюкс пропонує розглядати не «конфлікт уподобань», а «конфлікт інтересів», що є не завжди чітко артикульованими, але їх задоволення з точки зору і суб'єктів, і об'єктів влади має однаково велике значення. Отже, влада за такого розуміння виступає як «функція колективних сил і соціальних механізмів» [7, с. 125].

Як бачимо, концепція «третього виміру влади» тісно пов'язана з прикладними теоріями політичної науки — політичною комунікацією, політичною аналітикою, політичним менеджментом, політичним маркетингом, політичним консалтингом. Причому одним із центральних понять у представленій концепції є поняття «маніпуляція», що розглядається як одна з основних політичних технологій влади, покликана забезпечувати ефективність її функціонування, сприяти легітимізації прийнятих владою політико-управлінських рішень. За сучасних умов зазначені питання є чи не найактуальнішими щодо аналізу політичного життя будь-якого суспільства. Тому, на наше переконання, такий підхід є одним з найперспективніших у кратологічних дослідженнях [7, с. 126].

Наступний, консенсусний підхід заперечує ідею «нульової суми», припускаючи, що влада може здійснюватися для всезагальної вигоди.

У даному вимірі влада розглядається як колективний ресурс, як можливість досягнути певного суспільного блага. Також у цьому вимірі підкреслюється легітимний характер влади, тобто належність влади не окремим індивідам чи групам, а цілим колективам людей чи взагалі усьому суспільству. Представниками даного виміру, що можна сказати був започаткований ще Платоном та Аристотелем, є Т. Парсонс [11], Х. Арендт [12] та М. Фуко [10].

На відміну від багатьох інших концепцій влади, концепція Парсонса від початку була вписана у його загальну схему аналізу соціальних систем (суспільства). Тим самим Парсонс обмежив сферу влади простором політики, не розглядаючи владу як міжособистісний феномен чи як тип відносин у сім'ї чи організації. В основі парсонсівської концепції лежить ідея початкової подібності концептуальних структур, призначених для аналізу економічної та політичної сфер суспільства. Аналогічно грошам, що є посередником в економічних операціях, влада виступає засобом упорядкування політичних процесів. Влада, за Парсонсом, є не атрибутом акторів чи відносин, а властивістю (ресурсом) систем. Влада — це «генералізована здатність забезпечити виконання елементами системи своїх обов'язків, яка легітимізується тим, що спрямована на досягнення колективних цілей і передбачає у разі непокорі застосування негативних санкцій» [11, с. 94].

Парсонс відкидає ідею, що влада охоплює всі форми підпорядкування об'єкта, відносячи до влади тільки генералізовані, легітимізовані,

інституціоналізовані символічні форми, що повністю залежать від довіри людей до самої системи влади. Концепція Парсонса виключає з влади примус, маніпуляцію, персональний авторитет та розглядає владу лише як один із способів впливу суб'єкта на об'єкт. Таким чином, концепція Парсонса тісно пов'язує владу із легітимним авторитетом.

Близькі Парсонсу ідеї про природу влади були висловлені Ханною Арендт. Концепція влади Арендт характеризується тим, що здійснюється без насильства. Така влада підтримується людьми та легітимується в процесі невимушеної комунікативної діяльності. Як і Парсонс, Арендт розглядає владу як щось, що належить не індивідам, а колективам. Люди спільно створюють владу за допомогою комунікативної діяльності та взаємодії. Владні відносини — це відносини між рівними суб'єктами, що знаходяться між собою у процесі комунікації. Арендт, як і Парсонс, не ототожнює владу з усіма способами управління. Однак, на відміну від Парсонса, Арендт чітко протиставляє владу та насильство (примус). Насильство, на її думку, інструментальне за своєю сутністю — воно завжди має потребу в управлінні і реалізації цілей, яких прагне досягти. Влада ж консенсуальна, вона не потребує виправдання, але завжди потребує легітимності. Арендт відображає владу як узгоджені дії по здійсненню колективних цілей [12, с. 208].

Однак найбільш видатним представником консенсусного виміру слід назвати французького філософа-структураліста Мішеля Фуко.

Влада, — пише Фуко, — знаходиться скрізь; не тому, що вона охоплює все, а тому що вона виходить звідусіль [10, с. 198]. М. Фуко розглядає владу як специфічний механізм примусу. На відміну від інших концептуалізацій, влада не може розглядатися як влада А над Б; найімовірніше і А, і Б є продуктами влади, вони створюються владою та становлять найважливіший елемент у її конструкції. Влада — це тотальність, що постійно підпорядковує індивідів шляхом структурування можливого поля їхньої діяльності. На відміну від сили влада здійснюється лише над вільними суб'єктами, які мають поле вибору та кілька різних варіантів поведінки, реакцій та дій. Підхід Фуко спрямовує дослідження на аналіз появи та формування владних відносин [10, с. 204].

Згідно з дослідженнями філософа, місце індивіда у системі — це ранг, місце у класифікації, яку здійснює дисциплінарна влада. Організація місця формує складний «дисциплінарний простір». На думку вченого, дисциплінарний простір подібний до великої таблиці, яка могла б показати одночасно техніку влади та процедуру пізнання.

Основними характеристиками влади, згідно з М. Фуко, є наступні:

1. Влада не знаходиться ззовні до інших видів відносин (економічних, теоретичних, культурних), але включена до них.

2. Відносини влади «одночасно інтенціональні та несуб'єктні, тобто кожне з них має певну мету і діє виходячи з розрахунку, проте ця мета

не походить з волі якогось індивідуального суб'єкта. Влада анонімна, вона не має «штабу» чи групи, які контролювали б усі соціальні та державні апарати. Практики будь-якої владної фігури чи інстанції теж, у свою чергу, пронизані владними відносинами, які їх контролюють, і так до безкінечності.

3. Влада завжди передбачає опір, тому вона не є чимось стороннім щодо неї: «Точки опору присутні всюди в мережі влади» [10, с. 208].

Однак, головним елементом концепції М. Фуко, певною системою, в межах якої можливі політико-владні відносини, є «дискурс». Дискурс за М. Фуко організований таким чином, що суб'єкт може вступити у відносини з іншим суб'єктом лише зайнявши певне місце у ньому. Таким чином, на шляху до соціальної комунікації, індивідуації, вираження відносин з владою є неминучими.

Дискурс можна визначити тут як певну «картину світу», політичну свідомість, систему можливого у розумінні. Дискурс регламентує відносини, створює осередки для будь-якого існуючого феномену і впорядковує їх належним чином.

На відміну від більшості інших концепцій, Фуко не так чітко протиставляє владу та механізми об'єктивної соціальної регуляції, владу та примус. При цьому щодо концепції Фуко може бути висловлено те саме зауваження, яке Льюкс висловив щодо концепцій Парсонса і Арендт: у ній не відображаються ті аспекти, які традиційно цікавлять дослідників, а саме влада суб'єкта над об'єктом, можливість подолання опору та опозиції.

Відзначимо, що всі наведені трактування сутності влади не виключають один одного, а підкреслюють багатовимірність, багатозначність цього політичного феномену. У сучасній політологічній літературі виділяють, як мінімум, три аспекти влади, три її вимірювання:

1) директивний аспект, відповідно до якого влада розуміється як панування, що забезпечує виконання наказу, директиви;

2) функціональний аспект, що підкреслює, що влада є здатністю та вмінням практично реалізувати функцію громадського управління;

3) комунікативний аспект, який враховує, що влада так чи інакше реалізується через спілкування, через певну «мову», яка зрозуміла всім сторонам суспільних відносин влади.

Враховуючи дані аспекти, необхідним стає пошук нових підходів, що створили би теоретичний бекгранд для подальшого розвитку кратологічних знань. Як приклад такого підходу можна використати визначення Андрушко В., де влада розглядається як «здатність А впливати на картину світу (дискурс) Б», у той час як політична влада □ «здатність А впливати на картину світу (дискурс) Б щодо пов'язаних із суспільним устроєм сферах (політичній, економічній, культурній, соціальній тощо). Згідно з традицією, започаткованою Р. Далем, під А в даних визначеннях розумієть-

ся індивід чи група інтересів, натомість під Б — певна категорія громадян, потенційний чи реальний електорат [13, с. 163].

Дане визначення можна вважати інноваційним підходом, що розв'язує суперечність між «конфліктною» та «консенсусною» природами влади, комбінуючи їх у нову теоретичну модель. Якщо «конфліктність» вбачається у основі визначення (формула, у якій А має «владу над» Б), то «консенсус» споглядається у акценті, що робиться на «картині світу», дискурсі — елементі, що зумовлює владні відносини і у той же час консолідує індивідів у громадянське суспільство [14, с. 225].

Висновки

Таким чином, «владу» слід розглядати у широкому розумінні, враховуючи усі особливості даного суспільно-політичного феномену. Вбачається необ'єктивним віддавання переваги жодному з проаналізованих вимірів. Даний умовивід створює перспективи для винайдення підходу, що зміг би увібрати в себе усі характеристики влади, консолідувати в єдине ціле як її конфліктну, так і консенсусну природи.

Список посилань

1. Dowding K. Why should we care about the definition of power? *Journal of Political Power*. 2012. Т. 5. N 1. Pp. 119–135.
2. Dowding K. *Rational choice and political power*. Policy Press. 2019.
3. Pansardi P. Power to and power over: two distinct concepts of power? *Journal of Political Power*. 2012. Т. 5. N. 1. Pp. 73–89.
4. Кильмашкина Т.Н. Конфликтология. Социальные конфликты. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 288 с.
5. Weber M. Power, domination, and legitimacy. *Power in modern societies*. Routledge, 2019. Pp. 37–47.
6. Dahl R. Power as the Control of Behavior. *Leadership Perspectives*. Routledge, 2017. Pp. 221–242.
7. Стивен Льюкс. Власть: Радикальный взгляд / пер. с англ. А. И. Кырлежева; науч. ред. В. В. Анашвили. Москва: Изд. дом ВШЭ, 2010. 240 с.
8. Parsons T. On the concept of political power. *Proceedings of the American philosophical society*. 1963. Т. 107. N. 3. Pp. 232–262.
9. Ashcroft C. *Violence and Power in the Thought of Hannah Arendt*. University of Pennsylvania Press. 2021.
10. Foucault M. *Power: the essential works of Michel Foucault 1954–1984*. Penguin UK. 2019. 404 p.
11. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения. Альманах «Thesis». Т. 1. Вып. 2. Москва, 1993. С. 94–122.
12. Walsh P. Power and violence in the political thought of Hannah Arendt. *Routledge International Handbook of Contemporary Social and Political Theory*. 2021. Pp. 208–218.

13. Андрушко В. Політична влада: аналіз інноваційних підходів. Вісник нац. юридичного у-ту ім. Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія. Зб. наук. пр. Харків: Право. 2021. № 2 (49).

С. 153–168.

14. Політологія: підручник / За заг. ред. В. Ф. Цвиха, О. В. Батрименка. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. 671 с.

References

1. Dowding, K. (2012). Why should we care about the definition of power? *Journal of Political Power*. Т. 5. N. 1. Pp. 119–135.

2. Dowding, K. (2019). *Rational choice and political power*. Policy Press.

3. Pansardi, P. (2012). Power to and power over: two distinct concepts of power? *Journal of Political Power*. Т. 5. N. 1. Pp. 73–89.

4. Kilmashkina, T.N. (2012). *Konfliktologiya. Sotsialnyie konfliktyi*. Moscow: YUNITI-DANA. 288 p. [in Russian].

5. Weber, M. (2019). Power, domination, and legitimacy. *Power in modern societies*. Routledge. Pp. 37–47.

6. Dahl R., (2017). Power as the Control of Behavior. *Leadership Perspectives*. Routledge. Pp. 221–242.

7. Styven, Liuks. (2010). *Vlast: Radykalnyi vzghliad*; per. s anhl. A. I. Kyrlejeva; nach. red. V.V. Anashvyly. Moscow: Izd. Dom Higher school of economics. 240 p. [in Russian].

8. Parsons, T. (1963). On the concept of political power. *Proceedings of the American philosophical society*. Т. 107. N. 3. Pp. 232–262.

9. Ashcroft, C. (2021). *Violence and Power in the Thought of Hannah Arendt*. University of Pennsylvania Press.

10. Foucault, M. (2019). *Power: the essential works of Michel Foucault 1954–1984*. Penguin UK. 404 p.

11. Parsons, T. (1993). *Poniatye obshchestva: komponenty u ykh vzaymootnosheniya*. Almanakh «Thesis». Т. 1. Выр. 2. Moscow. P. 94–122 [in Russian].

12. Walsh, P. (2021). Power and violence in the political thought of Hannah Arendt. *Routledge International Handbook of Contemporary Social and Political Theory*. Pp. 208–218.

13. Andrushko, V. (2021). *Politychna vlada: analiz innovatsiinykh pidkhodiv*. Visnyk nats. Yurydychnoho u-tu im. Yaroslava Mudroho. Serii: filofosfiia, filofosfiia prava, politolohiia, sotsiolohiia. Zb. Nauk. Pr. Kharkiv: Pravo, 2021. N 2 (49). P. 153–168 [in Ukrainian].

14. *Politolohiia. Pidruchnyk /Za zah. red. V. F. Tsvykha, O. V. Batrymenka*. Kyiv: VPTS «Kyiv. un-t », 2010. 671 p. [in Ukrainian].

Oleh Batrymenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0003-0211-248X>

e-mail: batrymenko@bigmir.net

Vladyslav Andrushko

Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0001-7730-8802>

e-mail: via11ua@gmail.com

**THE CONFLICTUAL AND CONSENSUAL NATURES OF
POWER**

Annotation

The aim of the research was to consider the phenomenon of political power on the basis of the classification of «conflict-consensus». To do do, an analysis of the main cratological studies was provided (the concepts of M. Weber, R. Dahl, S. Lux, T. Parsons, H. Arendt and M. Foucault). These studies were synthesized into the two corresponding fundamental approaches: conflictual and consensual.

It is studied that the conflictual nature of power is characterized by asymmetric relationships based on actual or potential conflict between individuals. It is also determined that such power arises in those social interactions where one of the subjects has the ability to influence the other, overcoming its resistance. In turn, it is established here that power in a consensual approach is seen as a collective resource, as an opportunity to achieve a certain public good. It has been found that the consensus approach rejects the idea of «zero amount», suggesting that power can be exercised for the common good. It is analyzed that the representatives of this approach emphasize the legitimative nature of power. According to them, power belongs not to individuals or groups, but to entire groups of people or society as a whole.

Key words: power, political power, cratology, conflict, consensus, «power over», «power to».

Стаття надійшла до редакції 22.09.21

© Батрименко О.В., Андрушко В.І., 2021